

A photograph of a person from behind, standing in a field of tall, golden wheat. The person's arms are raised, reaching towards a bright, hazy sky where the sun is low, creating a warm, golden glow. The image is partially covered by a dark grey geometric overlay on the left and bottom right.

TYÖLLISYYPALVELUIDEN TOIMINTASUUNNITELMA 2023-2024

LAPINLAHTI

Sisällys

Johdanto	2
Työttömyys Lapinlahdella vuosina 2021–2022	3
Passiivisen työmarkkinatuen kehitys.....	3
Työttömyysaste	3
Työllisyyden hoidon toimenpiteet vuosina 2021–2022	4
Työllistämisen kuntalisä	4
Työllistäminen työllisyysmäärärahoin	5
Kuntouttava työtoiminta	5
Iisalmen seudun monialainen yhteispalvelu, TYP	5
Nuorten kesätyöllistäminen ja kesätyötuki	6
Moniammatillinen yhteistyö	6
Työ- ja toimintakyvyn kartoitus.....	6
Kunnan työllisyyspalveluiden näkyvyys.....	7
Työllisyyspalvelut vuonna 2023 ja 2024	7
Henkilöstön rakenne työllisyyspalveluissa	7
Työllisyyden kuntakokeilu, TE24 ja Koto24 -uudistukset	7
Nuorten työpaja NOUP- Nuorten osallisuus uusille poluille	8
Yhteistyö kunnan eri toimijoiden kesken	10
Tavoitteet vuodelle 2023 ja 2024	10
Maahanmuutto- ja pakolaishuolto	11
Avoin asiointipiste	12
Yritys- ja työnantajayhteistyö	12

Johdanto

Lapinlahden kunnan työllisyyspalveluihin kuuluu kunnan ei lakisääteisten työllisyyspalveluiden hoitaminen, lakisääteiset työllisyyspalvelut työllisyyden kuntakokeilun kautta, nuorten työpaja sekä maahanmuutto- ja pakolaispalvelut. Hyvinvointialueiden toiminnan käynnistymisen 1.1.2023 seurauksena kuntouttava työtoiminta siirtyi työllisyyspalvelujen vastuulta hyvinvointialueen vastuulle ja maahanmuutto- ja pakolaispalvelut siirtyivät sosiaalipalveluista työllisyyspalveluiden vastuulle.

1.1.2025 alkaen te-palvelut siirtyvät kokonaisuudessaan kuntien vastuulle ja työllisyyden kuntakokeilut päättyvät 31.12.2024. TE24 –uudistuksen lisäksi valtakunnallisesti valmistellaan Koto24 –uudistusta, jossa uudistetaan kotoutumispalveluita. Näiden uudistusten valmistelutyö on jo hyvässä vauhdissa. Työllisyyspalvelut ovat omalta osaltaan mukana valmistelutyössä ja toimeenpanossa.

Kunnan omana toimintana jatkuu edelleen NOUP -(Nuorten Osallisuus Uusille Poluille) nuorten työpaja, joka tarjoaa kuntouttavaa työtoimintaa sekä sosiaalista kuntoutusta 16–29-vuotiaille nuorille. Työpaja toimii Pitäjätuvan tiloissa, ja työpajan vastuulla on Pitäjätuvan kirpputorin pyörittäminen sekä hävikkiruuan jako. Pitäjätuvan tiloihin sijoittuu lisäksi kuntouttavan työtoiminnan ohjaajan toimistotilat.

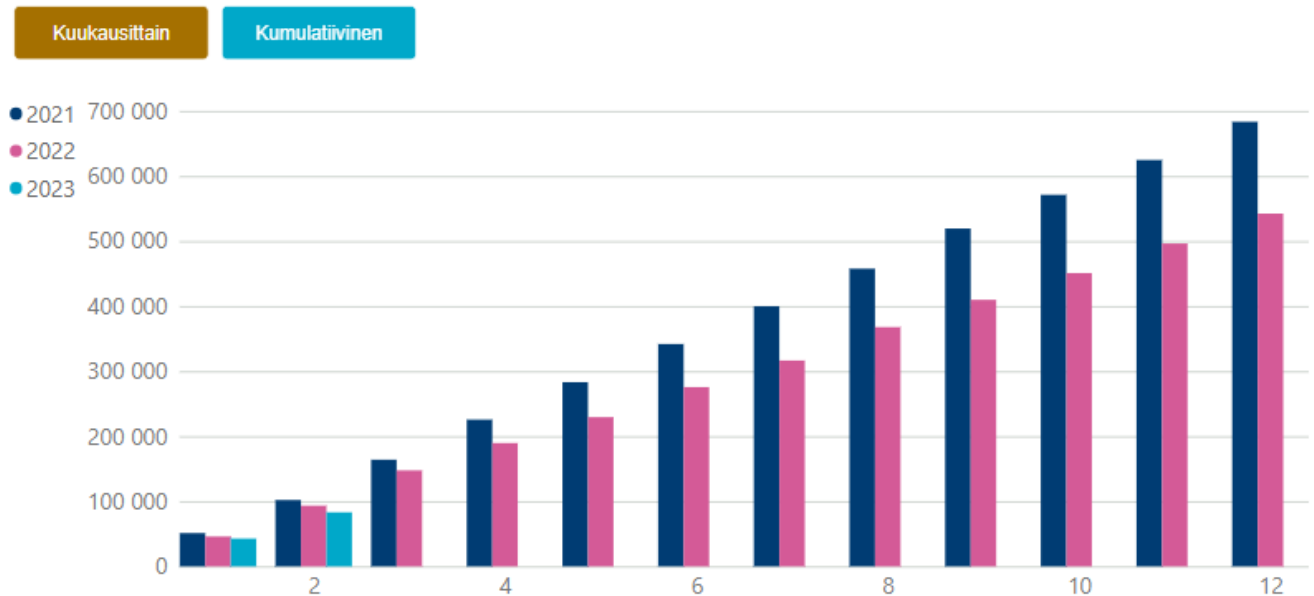
Tässä työllisyysuunnitelmassa tarkastellaan vuosien 2021–2022 työllisyyden hoidon toimenpiteitä sekä linjataan toimintaa ja tavoitteita vuodelle 2023–2024.

Työttömyys Lapinlahdella vuosina 2021–2022

Passiivisen työmarkkinatuen kehitys

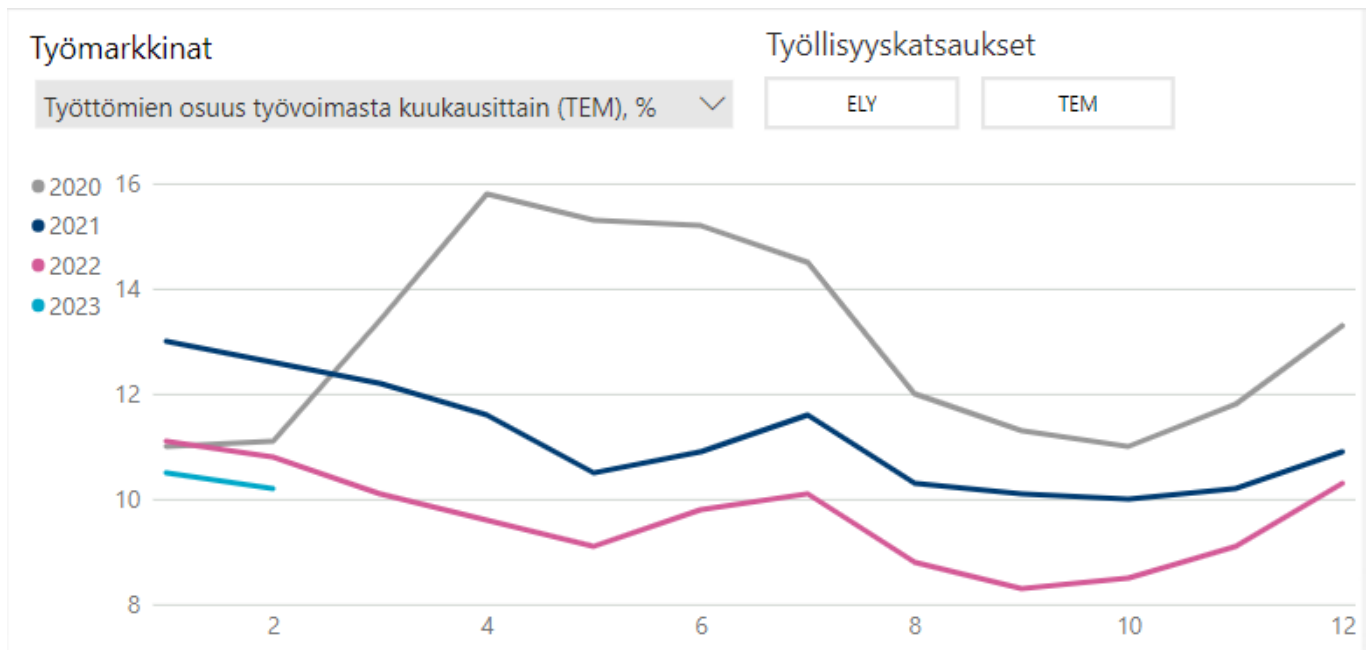
Alla oleva taulukko kertoo passiivisen työmarkkinatuen kehitys kuukausittain (kumulatiivisesti) vuodesta 2021 lähtien. Passiivisen työmarkkinatuen määrää on saatu alennettua merkittävästi mm. työllisyyden hoidon toimenpiteillä mm. tukityöllistämisellä (kuvattu tarkemmin myöhemmin). Maaliskuussa 2021 alkanut työllisyyden kuntakokeilu ja toukokuussa 2022 voimaan tullut uusi palvelumalli työttömille työnhakijoille ovat lisänneet asiakaskontaktien määrää, mikä osaltaan myös näkyy tuloksissa työllisyyden hoidon suhteen. Uuden palvelumallin mukaisesti asiakkaita kontaktoidaan 3 kuukauden välein, ja työttömyyden alkuvaiheessa sekä aina kolmen kuukauden sykleissä kontakteja tulisi olla tiheämmin. Käytännössä lain vaatimat aikamääreet eivät täysin ole toteutuneet, sillä työllisyyspalveluissa on ollut suuri vaihtuvuus työntekijöissä. Vaihtuvuus on aiheuttanut ajoittaista viivettä kontaktien säännöllisyydessä. Passiivisen työmarkkinatuen kehitys on kuitenkin ollut tavoitteen mukaista, eli alenevaa.

Työmarkkinatuen kuntaosuus, €

Työttömyysaste

Helmikuussa 2023 Lapinlahden kunnan työttömyysaste oli 10,2 %. Alla olevasta kaaviosta näkyy työttömyysprosentin kehitys vuodesta 2020 lähtien. Vuonna 2020 on nähtävissä koronan aiheuttama piikki työttömyysasteessa. Kokonaisuudessaan työttömyysprosentti on ollut laskusuuntainen.

Työllisyyden hoidon toimenpiteet vuosina 2021–2022

Työllistämisen tulosalueella vuosina 2021–2022 on työskennellyt työllisyyskoordinaattori, työllisyysasiantuntija (31.10.2022 saakka palveluohjaajan nimikkeellä), sekä nuorten työpajalla palveluohjaaja ja oppisopimussuhteinen työpajaohjaaja. Työllisyysasiantuntijan työpanosta korotettiin 1.11.2022 alkaen 50 %:sta 100 %:n ja samalla virka vakinaistettiin. Kuntouttava työtoiminta toteutui kunnan järjestämänä toimintana 31.12.2022 saakka, ja tähän oli palkattu kuntouttavan työtoiminnan ohjaaja. Tämän lisäksi hallintokeskuksella ja teknisellä toimistolla on ollut kaksi yhteistä työnohjaajaa, jotka ovat työskennelleet kuntouttavassa työtoiminnassa olevien asiakkaiden kanssa tehden teknisen toimiston työtehtäviä. Toinen työnohjaaja on ollut sijoitettuna Lapinlahdelle ja toinen Varpaisjärvelle.

Työllistämisen kuntalisä

Lapinlahden kunta tukee yrityksiä, yhdistyksiä, säätiöitä ja järjestöjä pitkäaikaistyöttömien työllistämisessä maksamalla työllistämisen kuntalisää. Kuntalisää voidaan maksaa lapinlahtelaisten yli 200 päivää työmarkkinatukea saaneen henkilön työllistämiseen työn järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Kuntalisä on 500 euroa kuukaudessa/palkattava henkilö. Kuntalisää myönnetään enintään 12 kuukauden ajaksi.

Työllistämisen kuntalisään oli sidottu vuonna 2021 määrärahoja yhteensä 10 000 euroa. Määrärahaa myönnettiin yhteensä viidelle (5) työnantajalle. Määräraha käytettiin kokonaisuudessaan. Vuonna 2022 kuntalisään oli sidottu 12 500 euroa, ja määrärahoja käytettiin 17994,25 euroa. Kuntalisää myönnettiin kuudelle (6) työnantajalle.

Työllistäminen työllisyysmäärärahoihin

Työllistäminen kunnan omiin yksiköihin (liikuntapalvelut, kiinteistöpalvelut, päiväkodit jne.) on ollut aktiivista. Työllistämiseen on varattu määrärahoja molempina tarkasteluvuosina noin 430 000 euroa. Määrärahaa on käytetty sekä veloitetyöllistettäviin että passiivista työmarkkinatukea saavien/ pitkäaikaistyöttömien työllistämiseen. Eniten työllistettyjä sijoitetaan liikuntatoimeen liikuntahallin ja kuntosalin valvojiksi sekä liikuntapaikkojen hoitajiksi. Lisäksi työllistettyjä sijoitetaan muihin kunnan yksiköihin tarpeen, määrärahojen ja työllistettävien kiinnostuksen kohteen mukaan.

Kuntouttava työtoiminta

Kuntouttavan työtoiminnan järjestäminen on ollut kunnan vastuulla 31.12.2022 saakka. Kunnassa on ollut palkattu kuntouttavan työtoiminnan ohjaaja, jonka työpanos siirtyi hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen. Kuntouttavaa työtoimintaa on järjestetty kunnan eri yksiköissä sekä yhdistyksissä (Toky ry, Pyöris pyöräilyn ystävät ry, Hoijakka, Lastu, Työttömien tuki ry) ja seurakunnalla. Toky ry:lta kuntouttava työtoiminta on hankittu ostopalveluna. Sopimukseen on sisältynyt kuntouttavan työtoiminnan järjestäminen 12 henkilölle siten, että 10 henkilölle on tarjottu 4 toimintapäivää ja kahdelle henkilölle 2 toimintapäivää viikossa. Käytännössä asiakasmäärät Tokylla ovat kuitenkin voineet vaihdella asiakkaiden tarpeiden mukaan.

Kuntouttavaan työtoimintaan on ollut mahdollista osallistua myös Pitäjätuvalla työpajalla (yli 30-vuotiaat) ja nuorten työpajalla (alle 30-vuotiaat).

Vuonna 2021 kuntouttavassa työtoiminnassa oli yhteensä 79 henkilöä, joista alle 25 –vuotiaita 26 henkilöä. Positiivisia päättymissyitä (mm. opinnot, työ, eläke, työkokeilu) oli yhteensä 38,5 %. Vuonna 2021 Toky ry:llä oli yhteensä 19 henkilöä, joilla positiivisia päättymissyitä oli 22 %.

Vuonna 2022 kuntouttavassa työtoiminnassa oli yhteensä 86. Positiivisia päättymissyitä oli 51 %. Toky ry:llä oli yhteensä 20 henkilöä, joilla positiivisia päättymissyitä oli 33 %.

Iisalmen seudun monialainen yhteispalvelu, TYP

Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP) on TE-toimiston/ kuntakokeilun, kunnan (1.1.2023 alkaen hyvinvointialueen) ja Kelan yhteinen toimintamalli, jossa yhdessä asiakkaan kanssa arvioidaan, suunnitellaan ja vastataan prosessivastuullisesti asiakkaan työllistymisprosessin etenemisestä. Monialaisen yhteispalvelun tavoitteena on työttömien asiakkaiden työllistymisen tukeminen tarjoamalla heille heidän palvelutarpeensa mukaisia kuntien sosiaali- ja terveystyöpalveluita, julkisia työvoima- ja yrityspalveluja ja Kelan kuntoutuspalveluja.

Lapinlahdella monialaista yhteispalvelua on toteutettu työparityönä kuntakokeilun virkailijan ja sosiaalipalveluohjaajan/ sosiaalityöntekijän toimesta. Tarvittaessa mukana työskentelyssä on ollut Kela ja muut yhteistyötahot, kuten mielenterveys-, päihde- ja kuntoutuspalvelut.

30.11.2022 Lapinlahdella on ollut TYP-asiakkuudessa yhteensä 51 asiakasta, joista 47,1 % alle 30-vuotiaita. Päättäneitä typ-asiakkuuksia ajalla 1.1.2022-30.11.2022 oli 19 kappaletta, joista tavoitesyihin (työ, koulutus, palkkatuki, kuntoutus, eläke) päättyi 63,2 %. Vertailuna vuosien 2019–2021 aikana tavoitesyihin päättyi 40,8 % asiakkuuksista.

Nuorten kesätyöllistäminen ja kesätyötuki

Vuosina 2021 ja 2022 työllisyyspalvelut on toteuttanut nuorten kesätyöllistämisen yhteistyössä 4H:n kanssa. Molempina vuosina on työllistetty 16–20 –vuotiaita nuoria n. 60. Etusijalla ovat ensimmäistä kertaa kesätyötä hakevat, mutta myös muut hakijat on huomioitu määrärahojen puitteissa.

Lapinlahden kunta tukee nuoria työllistäviä kotitalouksia, yrityksiä ja yhteisöjä myöntämällä kesätyötukea nuoren palkkaukseen. Kesätyötukea myönnetään vuosittain varattujen määrärahojen puitteissa ja määräraha varataan saapuneiden hakemusten järjestyksessä. Kesätyötuki on 25 €/päivä. Sitä maksetaan vähintään 250 €/nuori ja enintään 500 €/nuori.

Vuonna 2022 kesätyötukea oli myönnetty 17 työnantajalle 25 nuoren työllistämiseen, mutta loppujen lopuksi tuki meni maksuun 15 työnantajalle.

Moniammatillinen yhteistyö

Moniammatillinen yhteistyö on merkittävässä roolissa työllisyyspalveluiden toiminnassa. Yhteistyötä tehdään organisaation sisäisesti eri yksiköiden kanssa miltei päivittäin. Lisäksi hyödynnetään Ylä-Savon, Pohjois-Savon sekä valtakunnallisia verkostoja toiminnan kehittämiseen.

Sosiaali- ja nuorisotoimen kanssa oli yhteisiä palavereita säännöllisesti n. loppuvuoteen 2021 saakka, mutta niistä luovuttiin, koska yhteisiä asioita ei ollut riittävästi. Vuonna 2023 aloitetaan taas yhteiset palaverit, ns. työllisyysnyrkkit. Tavoitteena on kokoontua n. kaksi kertaa vuodessa. Palavereissa käydään läpi yhteisiä ajankohtaisia asioita.

Työllisyyden kuntakokeilussa on moniammatillinen tiimipalaveri tiistaisin. Palaveriin osallistuu kuntakokeilun työntekijät, TE-toimiston esihenkilö, hallintojohtaja ja ammatinvalintapsykologi.

Lisäksi työllisyyspalveluiden työntekijät osallistuvat asiakkaiden kuntoutus- ym. palaveriin.

Lapinlahden kunta on tarkasteluvuosina ollut mukana YTYÄ! - Yhteistyöllä työtä- hankkeessa sekä Nuoret Pystyy- hankkeessa. Työllisyyspalvelut on tehnyt tiivistä yhteistyötä hankkeiden kanssa. YTYÄ! - hanke päättyi 31.12.2022 ja Nuoret pystyy –hanke 30.4.2022.

Työ- ja toimintakyvyn kartoitus

Työ- ja toimintakyvyn kartoitus on olennaisena osana työllisyyden hoitoa Lapinlahden kunnassa. Useiden asiakkaiden kohdalla työttömyysetuus ei ole oikea vaihtoehto, ja tämän vuoksi heitä autetaan oikeiden etuuksien piiriin. Työllisyyspalvelut, sosiaalitoimi, terveydenhuolto ja mielenterveysneuvola ovat kokoontuneet noin kaksi kertaa vuodessa, keväällä ja loppuvuodesta, pitämään palaverin työttömien terveystarkastuksista sekä eläke- ja työkykyselvittelyistä. Työttömien terveystarkastuksiin on ohjautunut asiakkaita eri tahojen kautta. Käytössä on ollut paperinen lähete, mutta asiakkaita on ohjattu palveluun myös sähköpostitse.

Työllisyyden kuntakokeilun kautta asiakas on mahdollista ohjata Mehiläisen työkykyarvioon, laajaan työkykyarvioon tai neuropsykologiseen arvioon. Mehiläisen työkykyarviota käytetään aina suhteessa haettavaan työhön tai koulutukseen, ei pelkästään diagnoosin saamiseen. Ensisijaisesti asiakas ohjataan julkiseen terveydenhuoltoon, mutta Mehiläisen työkykyarvioita voidaan käyttää, mikäli tarvitaan tarkempaa arvioita asiakkaan tilanteesta suhteessa haettaviin opintoihin tai työhön.

Kunnan työllisyyspalveluiden näkyvyys

Työllisyyspalvelut ovat aktiivisia ja näkyviä sosiaalisessa mediassa. Nuorten työpaja tuottaa some-materiaalia aktiivisesti, sekä osallistuu työllisyyspalveluiden markkinointiin. Työllisyyspalveluilla ja Pitäjätuvalla on omat facebook-sivut, lisäksi nuorten työpajalla on oma Instagram-sivusto sekä youtube-kanava. Työllisyyspalveluiden sivuilla sisältö liittyy vahvasti ajankohtaisiin työllisyysasioihin, kuten nuorten kesätyöllistämiseen, yhteishakuihin, koulutuksiin sekä erilaisiin tapahtumiin. Nuorten työpaja puolestaan viestii näiden aiempien lisäksi työpajatoiminnan arkea, Pitäjätuvan kirpputorin ajankohtaisuuksista sekä erilaisia yhteistyökuvioita. Vahva näkyvyys sosiaalisessa mediassa, paikallisesti ja yritysyhteistyössä tuo positiivista kuvaa niin työllisyyspalveluista kuin nuorten työpajasta. Omilla kasvoilla ja persoonilla tehtävä työ madaltaa kynnystä hakeutua palveluihin. Monialainen verkostotyö tuo näkyvyyttä myös eri moniammatillisten toimijoiden keskuudessa.

Työllisyyspalvelut vuonna 2023 ja 2024

Henkilöstön rakenne työllisyyspalveluissa

Työllisyyspalveluissa työllisyyskoordinaattorilla ja työllisyysasiantuntijalla on vakituinen virka. Nuorten työpajan palveluohjaajan toimi vakinaistettiin lokakuussa 2022. Nuorten työpajalla työskentelee lisäksi oppisopimustyösuhteisena työntekijänä työpajaohjaaja kesäkuun 2023 loppuun asti. Työpajalla on kuitenkin havaittu tarve toisen työpajaohjaajan työsuhteen jatkamiselle. Työpajaohjaajan työsuhteen jatkaminen takaisi jatkossakin nuorten työpajan laadukkaan yhteisöllisen sekä yksilöllisen ohjaamisen, nyt kun nuorten työpajatoiminta on saatu vakiintuneeksi käytännöksi Lapinlahden kunnan palveluihin. Tavoitteena on kehittää työpajatoimintaa vastaamaan vielä entistä paremmin nuorten yksilöllisiin haasteisiin sekä tehdä työpajasta tunnistettu oppimisympäristö lähialueiden toisen asteen kanssa yhteistyössä. Aiemmat tavoitteet työpajatoiminnalle ovat täyttyneet ja ylittyneet, omalta osaltaan työttömien määrän laskuna sekä etenkin nuorten, alle 24-vuotiaiden yleisen toimeentulon piirissä olevien määrä on valtakunnallisesti huomattavasti alhaisempi.

Tammikuusta 2023 alkaen maahanmuutto- ja pakolaispalveluissa työskentelee palveluohjaaja määräaikaaisessa työsuhteessa. Palveluohjaajan työnkuvaan kuuluu maahanmuuttajataustaisten asiakkaiden ohjaus ja neuvonta, muiden työnhakija-asiakkaiden neuvonta, avoimen asiointipisteen auki pitäminen sekä muut työllisyyspalveluiden tehtävät. Työnkuva on uusi, joten sitä kehitetään tarpeen ja tilanteen mukaan.

Lisäksi työllisyyspalveluissa työskentelee kolme TE-taustaista työllisyysasiantuntijaa, joista yhden työaika jakaantuu Lapinlahden ja Iisalmen välillä suhteessa 50/50.

Työllisyyden kuntakokeilu, TE24 ja Koto24 -uudistukset

Työllisyyden kuntakokeilu on alkanut 1.3.2021. Kuntakokeilun asiakkaaksi ohjautuvat ne työttömät ja työvoimapaalveluissa olevat työnhakijat, jotka eivät ole oikeutettuja ansiopäivärahaan. Lisäksi kohderyhmään kuuluvat kaikki alle 30-vuotiaat työnhakijat sekä kaikki maahanmuuttajat ja vieraskieliset. Työllisyyden kuntakokeilun tarkoituksena on saada tehostettua työttömien työnhakijoiden työllistymistä sekä ohjautumista koulutukseen. Lisäksi kuntakokeiluilla pyritään saamaan uusia ratkaisuja osaavan työvoiman saatavuuteen sekä vahvistaa kuntien roolia palveluiden tarjoajana. Tavoitteena on kehittää palveluita, jotka vastaavat entistä paremmin työnhakijoiden yksilölliseen tarpeeseen.

Lapinlahden kunnalla on työllisyyden kuntakokeilussa kaksi työntekijää. Työllisyyskoordinaattori tekee 50 % työajasta työllisyyden kuntakokeilua ja 50 % kunnan työllisyyden hoitoa. Palveluohjaajan nimike muutettiin työllisyysasiantuntijaksi 1.11.2022 alkaen, ja työpanosta nostettiin 100 %:n.

Te-palveluista kuntakokeiluissa työskentelee kaksi kokoaikaista ja yksi 50 % työajalla oleva työntekijä. Lisäksi TE-toimistojen yhteisessä käytössä on ammatinvalintapsykologi, jonka työpanos jakautuu usean kunnan alueelle. Huhtikuusta 2023 alkaen kuntakokeilussa työskentelee myös Ylä-Savon kuntien yhteinen kotouttamisasiantuntija, jonka vastuulla on kotoutuja-asiakkaiden työllistymissuunnitelmien laatiminen.

1.1.2025 työllisyyden hoito siirtyy kokonaisuudessaan kunnille, ns. TE24-uudistus. Samalla nykyiset TE-palvelut lakkautetaan. Kunnille siirtyvät tehtävät vastaavat pääosin TE-palvelujen tarjoamia julkisia työvoima- ja yrityspalveluja.

Huhtikuu-toukokuussa odotetaan kunnilta päätöksiä kuntien välisestä yhteistyöstä ja hallintomallista. Lokakuussa 2023 tehdään yhteistoimintasopimukset, perussopimus tai päätös palvelujen järjestämisestä itsenäisesti sekä järjestämistä koskevat suunnitelmat, kuten asiointipisteet, resurssit ja suunnitelma palvelujen tuottamisesta. Työllisyyspalvelut osallistuvat omassa roolissaan uudistuksen valmistelutyöhön ja toimeenpanoon. Pohjois-Savon ELY-keskus on tiedustellut resurssointitarpeesta valmisteluun ja heille on ilmoitettu resurssitarpeeksi noin yksi henkilötyövuosi ajalle 1.8.2023 - 31.12.2024

Myös kotoutumislaki on parhaillaan käsiteltävänä eduskunnassa. Kotoutumislain tavoitteena on vahvistaa maahan muuttaneiden työllisyyttä, työllisyyttä tukevia valmiuksia, kielitaitoa ja osallisuutta yhteiskuntaan. Lain tavoitteena on myös edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken.

Voimassa oleva kotoutumislaki uudistetaan vastaamaan eduskunnan edellytyksiä (eduskunnan tarkastusvaliokunnan raportti) kotoutumisen edistämisestä. Lisäksi toimintaympäristössä on tapahtunut ja on valmisteilla useita muutoksia - muun muassa hyvinvointialueiden käynnistyminen, sote-uudistus ja TE-palveluiden uudistus. Näillä uudistuksilla on vaikutuksia kotoutumisen edistämisen viranomaisvastuisiin.

Kotoutumislain kokonaisuudistus on kytköksissä TE-palveluiden uudistukseen. TE-palveluiden uudistamisen yhteydessä vastuu TE-palveluiden asiakkaina olevien kotoutuja-asiakkaiden kotoutumisen edistämisestä siirtyy kunnalle. Myös työvoimapalveluina järjestettävien kotoutumispalveluiden, kuten kotoutumiskoulutuksen, järjestämisvastuu siirtyy kunnalle.

Nuorten työpaja NOUP- Nuorten osallisuus uusille poluille

Nuorten työpajatoiminta on AVI-rahoitteista, jossa rahoitus haetaan aina ajalle 1.9.–31.8., nykyinen rahoitus on 31.8.2024 saakka. Kunnan nuorten työpaja on aloittanut syksyllä 2020, jolloin tavoitteena ollut 10 yhtäaikaista asiakkuutta. Asiakasmäärätavoite täyttyi keväällä 2021, jonka jälkeen asiakkuuksia ollut koko ajan yli 10. Rahoituskaudelle 1.9.2023-31.8.2024 nuorten työpajan asiakasmäärätavoitetta nostettu viidellä, joka täyttyy jo ennen uuden rahoituskauden alkamista. Nuorten työpajalla on korostunut aiempaa enemmän sosiaalisen kuntoutuksen muoto, josta nuoret ohjautuvat suunnitelmallisesti kuntouttavaan työtoimintaan sekä omia koulu- ja työpolkuja kohti.

Työpaja on saatu vakiinnutettua osaksi kunnan, ja nyt myös hyvinvointialueen moniammatillista sekä monialaista palveluverkostoa. Vahva verkostoituminen ja mahdollisuus nopeaan reagointiin asiakastapauksissa sekä tarjotuissa projekteissa tuottaa positiivista näkyvyyttä työpajalle. Asiakkuuksia vuonna 2022 nuorten työpajalla ollut 23kpl, vuoden 2022 aikana päättyneitä asiakkuuksia ollut 10 kpl, joista kaikki päättyneet positiivisesti, eli asiakas ohjautunut joko koulutukseen, työelämään,

muun palvelun piiriin, kuten nuotti-valmennukseen tai asiakas on muuttanut pois paikkakunnalta.

Työpajalla työskentelee palveluohjaaja sekä työpajaohjaaja (oppisopimus 30.6.2023 saakka). Tiiminä tehtävä työskentely mahdollistaa nuorille yksilöllisen ja laadukkaan ohjauksen. Palveluohjaaja suoritti vuosina 2022–2023 nuorisoterapeutin koulutuksen, mikä mahdollistaa uutena nuorten työpajan palveluna lyhytterapian. Lyhytterapia on jo nopealla aikataululla näyttäytynyt erittäin positiivisessa valossa nuorten kuntoutumisessa ja on työpajaympäristössä ainutlaatuinen työmenetelmä Lapinlahdella. Lyhytterapialla pystymään vastaamaan Lapinlahden haasteelliseen tilanteeseen psykoterapeuttien puutteesta sekä uuden kansallisen suuntauksen mukaisesti perusterveydenhuollossa hoitoa porrastetaan, jolloin pidemmät terapiasuhteet jäävät pois perusterveydenhuollosta, johon taas työpajalla pystytään vastaamaan. Lyhytterapia sitoo paljon palveluohjaajaa tiiviiseen yksilötyöskentelyyn nuoren kanssa, jolloin työpajaohjaajan roolin tärkeys korostuu ennestään työpajan puolella, jotta jokainen nuori saa ohjaajan läsnäolon sekä turvallisen ja laadukkaan ohjauksen. Tuloksia tuottavan työskentelymallin jatkaminen edellyttää työpajaohjaajan toimen jatkamista ainakin määräaikaisena vuoden 2025 loppuun, jonne asti Pitäjätuvan toiminta jatkuu nykyisissä tiloissa.

Yhteistyössä Ylä-Savon ja Savon ammattiopistojen sekä Ylä-Savon kuntien kanssa on aloitettu rakentamaan yhteistä hanketta eläinterapeuttien menetelmien käytöstä työpajatoiminnassa. Nuorten työpajaohjaaja valmistuu kesällä 2023 kasvatus- ja ohjausalan ammattitutkintoon ja omaa ennestään eläintenhoitajan tutkinnon, jolloin nämä osaamisalueet yhdessä uuden hankkeen tuoman koulutuksen kautta saadaan nuorten työpajalle uusi ja tutkitusti toimiva työskentelymalli, jolla myös Lapinlahti erottuu positiivisesti työpajakentällä.

Nuorten työpajan kanssa samoissa tiloissa toimiva Pitäjätuvan kirpputori on keväästä 2022 ollut myös nuorten työpajan vastuualueena, kuten myös hävikkiruokan jakaminen. Hävikkiruokaa on tarkoitus jakaa ensisijaisesti työttömille, opiskelijoille ja eläkeläisille. Ruoka haetaan kouluilta ravintokeskukselle, josta ruoka haetaan jaettavaksi Pitäjätuvalle. Pitäjätuvalta käsin on toteutettu hävikkiruokan jakaminen alkaen 2020, koulujen aukioloaikoina tiistaisin-perjantaisin klo 13 alkaen.

Kirpputorilla nuoret pääsevät harjoittelemaan psykologisesti turvallisessa ympäristössä, turvallisten ihmisten kanssa uusia sosiaalisia tilanteita. Nuorilla on mahdollisuus työskennellä kirpputorilla, joka kasvattaa vastuullisuutta ja tuo itsevarmuutta uusien tilanteiden sekä ihmisten kohtaamiseen. Nuorten työpajojen valtakunnallisena teemana on opinnollistaminen, eli tehdä työpajoista tunnistettuja oppimisympäristöjä, tähän kirpputori, kuten myös eläinavusteinen toiminta ovat ensisijaisia opinnollistamiskohteita Lapinlahdella. Kirpputorin yhteydessä toimii myös pajamyymälä, johon nuoret valmistavat työpajalla erilaisia tuotteita myytäväksi. Onnistumisen kokemukset myydyistä tuotteista ovat valtavat, jos ajatellaan esimerkiksi nuorta, joka on lähtenyt tilanteesta, ettei ole uskaltanut poistua yksin kotoa, seuraava askel ollut työpajaan tutustuminen, toimintaan sitoutuminen, uskallus lähteä kokeilemaan jotain uutta, valmistaa tuote, valmistaa tuote myytäväksi ja saada vielä kaupaksi se.

Nuorten työpajan roolina on korostunut matalimman kynnyksen palvelu nuorille, joilla on haasteita sosiaalisissa tilanteissa, mielenterveydessä sekä neuropsykiatrisia haasteita ja päihdeongelmia. Laaja-alainen osaaminen ja tunnistaminen neuropsykiatrisissa haasteissa ja ratkaisukeskeinen viitekehys edesauttavat nuorten ohjautumista oikeaan palveluun ja saamaan tarvitsemansa tuen, jotta etenevät omalla polullaan kohti koulu- ja työelämää. Monimenetelmällinen, (lyhytterapia, neuropsykiatrinen valmennus sekä eläinavusteisuus) työskentely takaa pitkäjänteisen, mutta laadukkaan työskentelyn, jolla ennaltaehkäistään syrjäytymistä sekä päihdeongelmia ja vältetään pitkäaikaistyöttömyyttä.

Esimerkkinä ns. Lapinlahden ihme, jossa lapinlahtelaiset 18–24-vuotiaat nuoret ovat Pohjois-Savon alueella huomattavasti vähemmän pitkäaikaisen toimeentulon piirissä, kuin mitä valtakunnallinen keskiarvo on. Tämä kielii nuorten ohjautumisesta oikea-aikaisesti oikeiden palveluiden piiriin. Valtiontalouden

tarkastusviraston arvion mukaan yksi syrjäytynyt nuori maksaa elämänsä aikana yhteiskunnalle minimissään 1,2 miljoonaa euroa.

Nuorten työpajan lisäksi Pitäjätuvan tiloihin sijoittuu Pohjois-Savon hyvinvointialueen kuntouttavan työtoimintaa, heidän ohjaajansa toimisto sekä kunnan liikkuvan kuntouttavan työtoiminnan yksikkö. Pitäjätuvan tilojen vuokrasopimus on voimassa vuoden 2025 loppuun saakka, ja osan vuokrasta maksaa hyvinvointialue.

Yhteistyö kunnan eri toimijoiden kesken

Kunnan eri toimijat ovat hyvässä yhteistyössä työllisyyden hoidossa. Yksiköt ottavat vastaan tukityöllistettyjä, työkokeilijoita sekä kuntouttavassa työtoiminnassa olevia henkilöitä. Hyvinvointialueen tulon myötä vuoden 2023 alusta sosiaali- ja terveystyö siirtyivät kunnalta hyvinvointialueelle. Kuntouttavan työtoiminnan osalta ei ole tullut vielä linjausta, mihin yksiköihin asiakkaat voivat jatkossa sijoittua. Siirtymäaika palveluiden järjestämisessä on kesäkuun 2023 loppuun asti.

Asiakkaita pyritään ohjaamaan kunnan yksiköihin tasapuolisesti ottaen huomioon myös asiakkaan mielenkiinnon ja ajatuksen omasta työllistymisestä kyseiselle alalle. Yksiköiden antama ohjaus työllistettyjen ja asiakkaiden kanssa on ollut korvaamatonta ja ilman heidän vahvaa tukea, asiakkaiden motivoituminen sekä työllistyminen olisi haasteellisempaa.

Työllisyyspalvelut tekevät laajasti kunnan eri toimijoiden kanssa yhteistyötä. Vuonna 2023 työllisyyspalvelut kiinnittävät erityistä huomiota asiakkaan kokonaisvaltaiseen tukemiseen ja ohjaamiseen, johon tarvitaan myös yhteistyötahojen työpanosta. Tätä myöten yhteistyön tiivistäminen varsinkin kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden kohdalla on tarpeellista. Yhteistyötahojen kanssa tulee tarkastella yhtenäisiä toimintatapoja kriittisesti ja pohtia, miten toimintaa voitaisiin kehittää vieläkin toimivammaksi ja sujuvammaksi asiakkaan kannalta.

Tavoitteet vuodelle 2023 ja 2024

Työllistämisen tulosalueen tavoitteena on vähentää pitkäaikaistyöttömyyttä, kohdentamalla palveluita erityisesti yli 200 päivää työttöminä olleisiin. Palveluita kehitetään erityisesti työllisyyden kuntakokeilun kautta. Tärkeänä työvälineenä on edelleen myös tukityöllistäminen, jota pyritään tekemään myös yhteistyössä Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa. Kunta työllistää vuosittain edelleen noin 40 noin pitkäaikaistyötöntä puolen vuoden työjaksoihin. Työllistämisen tavoitteena on löytää urapolku joko kouluttautumisen kautta tai suoraan sijoittumalla töihin kuntaan. Mittareina työllistymisen seuraamisessa käytetään aktivointiastetta, virtaa työttömyyteen sekä työttömyysjaksojen pituutta. Tärkeänä työvälineenä nuorten työttömyyden vähentämisessä on nuorten työpajatoiminta. Kunta osallistuu aktiivisesti TE24 - palveluiden suunnitteluun ja vaikuttaa koko Pohjois-Savon ratkaisun syntymiseen. Nuorten kesätyöllistämässä edetään vuoden 2022 toteutetulla mallilla. Nuorten kesätyöllistämiseen on varattu 55 000 euroa. Nuoria työllistetään kunnan omiin yksiköihin (42 500 euroa) ja muille työnantajille tarjotaan mahdollisuus nuorten kesätyötukeen (12 500 euroa).

Vuonna 2023 kuntalisään on sidottu määrärahoja 15 000 euroa ja maaliskuun 2023 loppuun mennessä kuntalisää oli myönnetty kolmelle työnantajalle.

Vuonna 2023 palkkatuella työllistämiseen on varattu määrärahoja 382 000e.

Nuorten työpajan tavoite vuodella 2023 on tunnistaa kirpputori oppimisympäristöksi, eli opinnollistaa, jolloin kirpputorilla työskentelevä nuori saa suoritustodistuksen esimerkiksi tulevia opintoja varten. Yhteistyössä toisen asteen oppilaitosten kanssa kirpputori voi toimia myös näyttöympäristönä opiskelijalle. Toisena tavoitteena on saada eläinavusteinen neuropsykiatrinen valmentaja -hanke toteutumaan, jolloin myös eläinterapeuttiset menetelmät tulevat osaksi työpajatoimintaa.

Maahanmuutto- ja pakolaispalvelut

Maahanmuutto- ja pakolaispalvelut siirtyivät työllisyyspalveluiden vastuulle 1.1.2023. Siirtymän myötä työllisyyspalveluihin palkattiin kokoaikainen palveluohjaaja. Palveluohjaajan työnkuvaan kuuluu ukrainalaisten tilapäisen suojelun asiakkaiden ohjaaminen, muiden maahanmuuttaja-asiakkaiden ohjaaminen, työnhakija-asiakkaiden ohjaaminen sekä avoimella asiointipisteellä työskentely. Koska työtehtävä on uusi, työnkuva kehittyy ja sitä muokataan tarpeen mukaan.

Vastaanottoyksikön johtoryhmä linjannut kokouksessaan 28.3.2023 kuntamalliin menevien uusien asiakkaiden ohjaukseen linjaukset:

1. Kaikki siirrot kuntamalliin on tultava sopimusvokin kautta.
2. Jos voki ei ole tarkistanut kuntamalliin sijoittuneiden perusteita, vastaanottokeskus ei maksa kustannuksia.
- **Kuntamallisopimus kohta 4:** *Vastaanottopalveluita saavien henkilöiden määrän kasvamiseen ja uusiin asiakkaisiin tulee saada Tilaaajan hyväksyntä.*
3. Asiakkaita voidaan ohjata kuntamalliin toistaiseksi, mutta ohjaamista tehdään koordinoitusti ja harkiten. Ohjaamiseen täytyy olla selkeä peruste.
4. Uusia asiakkaita ohjataan kuntamalliin vain seuraavilla pääperiaatteilla:
 - Lähiperheeseen kuuluvat henkilöt voidaan ohjata kuntamalliin (puoliso ja alaikäiset lapset, isovanhemmat).
 - Jos asiakkaalla on työpaikka kunnassa (myös kausityö), voidaan ohjata kuntamalliin. Tutkintoon johtava opiskelupaikka on myös peruste kuntamalliin siirtoon.
 - Jos vastaanottokeskuksessa on asiakkaita, joilla vuosi Suomessa oleskelua täyttymässä ja kuntamalli olisi sopiva asumisratkaisu, esimerkiksi asiakkaan tarvitsemat palvelut paremmin saatavilla kuin vokissa, niin voidaan ohjata kuntamalliin.
 - Pienryhmäsiirtoja ei enää kuntamalliin tehdä.

Siirroista on oltava aina yhteydessä tilannekeskukseen.

Lapinlahdella vuokra-asunnot ukrainalaisille tarjoaa Lapinlahden Kaskihovi Oy. Maaliskuussa 2023 Varpaisjärvellä oli n. 40 ukrainalaista ja Lapinlahdella n. 16 ukrainalaista asukasta. Ukrainalaiset ovat ns. kuntamallissa, eli he ovat vastaanottokeskuksen asiakkaita ja saavat toimeentulona vastaanottorahaa, ja kunta tarjoaa heille vuokra-asunnon. Kunta saa vastaanottokeskukselta korvausta asumisvuorokausien mukaan. Työllisyyskoordinaattori ja palveluohjaaja tekevät tiivistä yhteistyötä vastaanottokeskuksen kanssa ukrainalaisten asukkaiden tilanteen edistämiseksi.

Keväällä 2023 ukrainalaisilla tulee mahdollisuus hakea kotikuntaa, kun vuosi Suomessa oloa tulee täyteen. Vielä ei ole tietoa, kuinka moni Lapinlahdella asuva ukrainalainen aikoo hakea kotikuntaa. Mikäli asukas saa kotikunnan, hän siirtyy vastaanottokeskuksen palveluista kunnan palveluihin ja suomalaisen sosiaaliturvan piiriin.

Maahanmuuttajien lisäksi palveluohjaaja työskentelee muiden työnhakija-asiakkaiden kanssa. Työnkuvaan kuuluu työn hakemisessa, sähköisessä asioinnissa ja muissa työnhakuasioissa auttaminen ja ohjaaminen.

Avoin asiointipiste

Uutena palveluna tammikuussa 2023 aloitettiin avoin asiointipiste. Avoin piste on aluksi auki Lapinlahdella yhtenä päivänä ja Varpaisjärvellä kahtena päivänä viikossa. Avoimella asiointipisteellä voi hoitaa työnhakuun ja maahanmuuttoon liittyviä asioita ilman ajanvarausta. Lapinlahden kunnantalon työllisyyspalvelujen aulassa on lisäksi asiakaskäytössä tietokone, jolla asiakkaat voivat hoitaa työnhakuun liittyviä asioita. Avoimen asiointipisteen aukioloaikoja muokataan sen mukaan, millaiseksi tämän palvelun tarve muodostuu.

Yritys- ja työnantajayhteistyö

Työllisyyspalvelut tekevät jo nyt tiivistä yhteistyötä paikallisten yhdistysten kanssa. Yhdistyksiin ohjautuu asiakkaita kuntouttavaan työtoimintaan, työkokeiluun ja palkkatuelle. Yhdistyksistä ollaan yhteydessä työllisyyskoordinaattoriin, mikäli työllistämisen tarpeita tulee. Tällainen yhteistoiminta hyödyttää molempia osapuolia, kun pitkään työttömänä olleita henkilöitä saadaan työllistettyä ja sen myötä passiivisen työmarkkinatuen laskua pienennettyä.

Jatkossa on tavoitteena tiivistää yhteistyötä myös paikallisten yritysten kanssa. Työllisyyspalvelut aloittavat keväällä 2023 yritysvierailut. Tavoitteena on kartoittaa yritysten työvoimatarpeita ja lisätä tietoisuutta käytössä olevista palveluista, kuten työkokeilu, palkkatuki ja työvoimakoulutus. Kevään 2023 tavoitteena on käydä yrityskäynnillä kahdessa yrityksessä, ja syksyn 2023 aikana 4–5 yrityksessä.

Työllisyyspalvelut tekevät yhteistyötä myös Aktivoi –hankkeen kanssa. Hankkeen tavoitteena on auttaa kunnan yrityksiä selviytymään koronan aiheuttamista talous- ym. vaikeuksista. Hankkeessa tavoitellaan lisäksi mukana olevien yritysten muutoskyvykkyyden paranemista sekä yrittäjien ja yritysten työntekijöiden liiketoiminnan osaamisen lisääntymistä. Työllisyyspalvelut on ollut kevään 2023 aikana mukana yhdessä Aktivoi –hankkeen yrittäjille järjestämässä infotilaisuudessa kertomassa mm. työkokeilusta ja palkkatuesta. Lisäksi työllisyyspalveluiden asiakkaita voidaan ohjata hankkeeseen saamaan apua oman yritystoiminnan perustamiseen liittyviin asioihin. Hankkeen kanssa voidaan myös tehdä yhteisiä yritysvierailuja tarpeen mukaan.

Yksilöidyt tavoitteet vuodelle 2023

Tavoite	Toimenpide	Täsmennetyt tavoitteet ja toimenpiteet
Pitkäaikaistyöttömyyden alentaminen	– Työllistämistoimia kohdistetaan pitkään työttömänä olleisiin (yli 200 pv työttömyysajan työmarkkinatukea saaneet). – Aktivointiasteen kohottaminen erityisesti pitkäaikaistyöttömien osalta (11/2022: 14,8 %) – kaikkien aktivointiaste 37,6% (11/2022) – Nuorten aktivointiaste 36,3% 12/2022	- pitkäaikaistyöttömyys alenee 10 % vuonna 2023 (31.12.2022 vertailulukumäärä 92) - aktivointiasteen kohottaminen erityisesti pitkäaikaistyöttömien osalta 32–33 % - nuorten aktivointiasteen kohottaminen 50 %:n - pitkäaikaistyöttömien suhteellisen määrän alentaminen kaikista työttömistä - kuntalisän avulla työllistettyjen määrä 6 työtöntä - työkokeilujen lisääminen - nuorten määrä pajalla/positiiviset pajapäätymiset 90 % - palveluihin ohjaaminen - kuntouttavan työtoimintaa sijoittuu kunnassa 30 henkilö - työllistämismäärärahoilla työllistetään 40 työtöntä
Työttömäksi jääneiden tukeminen	Työttömäksi jääneen välitön tukeminen virta yli 3 kk 41,2 % yli 6 kk 39,4 % yli 12 kk 2,8 % Työttömien määrän alentaminen (5.4.2023 852 työnhakijaa, joista työttömiä 409; 10,2%) Typ-palvelussa 1.1.-30.11.2022 aloittaneita asiakkaita 11, päättyneitä 19. Positiivisia päättymissyitä 63,2%.	- virta yli 3kk:n työttömyyteen alle 30 % (11/2022 41,2%) - virta alle 25-vuotiaiden osalta yli 3 kk:n työttömyyteen alle 20 prosenttia - työttömyysjaksojen lyhentäminen kaikki alle 50 vko(11/2022 55) - työttömät 75 viikosta 2023/65 viikkoon - uusien asiakkaiden määrä TYP:n palveluissa 15, positiivisia päättymissyitä 70 % - avoimille työmarkkinoille työllistyneet asiakkaat - Työttömyysprosentti alenee alle 10 %:n
Osaavan työvoiman varmistaminen yrityksille ja kunnalle	Oppisopimukset Työvoimapolitiittiset koulutukset Harjoittelupaikkojen osoittaminen (asenneilmapiirin parantaminen) Avointen työpaikkojen nopeampi täyttäminen	- yritys yhteistyön lisääminen - yrityskäyntien aloittaminen (työvoimatarpeen määrällinen ja laadullinen selvittäminen), keväällä 2023 2 yritysvierailua, syksyllä 2023 5 yritysvierailua - yrityspaikat täyttyvät alle 40 vrk:ssa

Tarjota nuorille mahdollisuus kesätyöhön	Nuorille tarjotaan kesätyöpaikka määrärahojen puitteissa. Kunnan kesätyöpaikka tarjotaan pääsääntöisesti ensimmäistä kertaa työllistyvälle nuorelle määrärahojen puitteissa. Muille työnantajille tarjotaan mahdollisuus kesätyötukeen määrärahojen puitteissa.	- kesätyöllistettyjen nuorten määrä vähintään 50 nuorta - ensikertalaisten yli 80 % paikkaa hakeneista - kesätyötukea haetaan 20 nuorelle
---	--	---